

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 63/14

Λουξεμβούργο, 30 Απριλίου 2014

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση C-138/13
Naime Dogan κατά Bundesrepublik Deutschland

Κατά τον γενικό εισαγγελέα Paolo Mengozzi, η προϋπόθεση στοιχειώδους γνώσης της γερμανικής γλώσσας που απαιτεί η Γερμανία για τη χορήγηση θεώρησης εισόδου λόγω επανένωσης συζύγων, υπηκόων τρίτων χωρών, είναι αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης

Η απαίτηση αυτή εισήχθη το 2007 και δεν είναι σύμφωνη ούτε προς τη ρήτρα «standstill» της Συμφωνίας Συνδέσεως με την Τουρκία ούτε προς την οδηγία περί οικογενειακής επανενώσεως

Στο πλαίσιο της επανένωσης συζύγων υπηκόων τρίτων χωρών, η Γερμανία, από το 2007, εξαρτά καταρχήν τη χορήγηση θεώρησης εισόδου από τον όρο να μπορεί να εκφράζεται στοιχειωδώς στη γερμανική γλώσσα, προφορικά και γραπτά, ο/η σύζυγος που ζητεί την επανένωση. Ο νέος αυτός όρος αποσκοπεί στη διευκόλυνση της ενσωμάτωσης των νεοαφιχθέντων στη Γερμανία και στην καταπολέμηση των καταναγκαστικών γάμων.

Η N. Dogan, τουρκικής υπηκοότητας, κάτοικος Τουρκίας, επιθυμεί από τετραετίας να επανενωθεί με τον σύζυγό της στη Γερμανία. Ο σύζυγός της, επίσης Τούρκος υπήκοος, ζει στη Γερμανία από το 1998, όπου διευθύνει μία εταιρία περιορισμένης ευθύνης της οποίας είναι πλειοψηφών μέτοχος και όπου είναι κάτοχος άδειας παραμονής αόριστης διάρκειας. Πριν τελέσουν πολιτικό γάμο το 2007, οι σύζυγοι Dogan είχαν τελέσει θρησκευτικό γάμο ενώπιον ιμάμη. Το ζεύγος απέκτησε τέσσερα τέκνα μεταξύ 1988 και 1993. Τον Ιανουάριο του 2012, η Γερμανική Πρεσβεία στην Άγκυρα αρνήθηκε εκ νέου τη χορήγηση θεώρησης εισόδου στην N. Dogan προς τον σκοπό της οικογενειακής επανένωσης, με το αιτιολογικό ότι είναι αναλφάβητη και, συνεπώς, δεν διαθέτει τις απαραίτητες γλωσσικές γνώσεις.

Η N. Dogan προσέφυγε ενώπιον του Verwaltungsgericht Berlin (Διοικητικό Πρωτοδικείο του Βερολίνου, Γερμανία). Το εν λόγω δικαστήριο ερωτά το Δικαστήριο **εάν η γλωσσική απαίτηση, που εισήχθη το 2007 στη Γερμανία, είναι σύμφωνη προς το δίκαιο της Ένωσης και, ιδίως, προς τη ρήτρα «standstill»** η οποία συμφωνήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1970 στο πλαίσιο της **Συμφωνίας Συνδέσεως με την Τουρκία**¹. Η ρήτρα αυτή απαγορεύει την θέσπιση νέων περιορισμών² στην ελευθερία εγκαταστάσεως.

Με τις σημερινές προτάσεις του, ο γενικός εισαγγελέας, P. Mengozzi, απαντά αρνητικά στο ερώτημα αυτό. Κατά τον γενικό εισαγγελέα, η ρήτρα «standstill» απαγορεύει την εφαρμογή στους Τούρκους υπηκόους που έχουν κάνει χρήση, όπως ο S. Dogan, της ελευθερίας εγκαταστάσεως στο πλαίσιο της Συμφωνίας Συνδέσεως νέων μέτρων, όπως η επίμαχη γλωσσική απαίτηση της υπό κρίση υπόθεσης, τα οποία έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα να δυσχεραίνουν την είσοδο του/της συζύγου τους στο έδαφος κράτους μέλους προς τον σκοπό της οικογενειακής επανένωσης.

¹ Η ρήτρα αυτή περιέχεται στο Πρόσθετο Πρωτόκολλο που υπογράφηκε 23 Νοεμβρίου 1970 στις Βρυξέλλες και, συνάφθηκε, εγκρίθηκε και επικυρώθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2760/72 του Συμβουλίου, της 19^{ης} Δεκεμβρίου 1972, σχετικά με τα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν κατά το μεταβατικό στάδιο της συνδέσεως που συστήθηκε με τη συμφωνία που υπεγράφη μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, στις 12 Σεπτεμβρίου 1963, στην Άγκυρα, από τη Δημοκρατία της Τουρκίας αφενός, καθώς και τα κράτη μέλη τη ΕΟΚ και της Κοινότητας, αφετέρου, και συνάφθηκε, εγκρίθηκε και επικυρώθηκε εξ ονόματος της τελευταίας με την απόφαση 64/732/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 23^{ης} Δεκεμβρίου 1963 (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/001, σ. 48).

² Σε σχέση με αυτούς που υπήρχαν κατά τον χρόνο που τέθηκε σε ισχύ η ρήτρα για αυτό το κράτος μέλος.

Πράγματι, η μη ύπαρξη, για Τούρκο υπήκοο, της συγκεκριμένης προοπτικής οικογενειακής επανένωσης στο έδαφος του κράτους μέλους όπου έχει εγκατασταθεί (ή όπου προτίθεται να εγκατασταθεί για να ασκήσει ανεξάρτητη δραστηριότητα) ενδέχεται να παρεμποδίσει, ή τουλάχιστον, να καταστήσει λιγότερο ελκυστική, ως προς αυτόν, την ελευθερία εγκαταστάσεως στην οποία αποσκοπεί η Συμφωνία Συνδέσεως. Χωρίς τέτοια προοπτική, ένας Τούρκος υπήκοος μπορεί είτε να αποθαρρυνθεί να εγκατασταθεί στο έδαφος της Ένωσης (όταν υφίσταται ήδη οικογενειακός δεσμός) είτε να εξωθηθεί να διακόψει τη δραστηριότητά του και να εγκαταλείψει το έδαφος αυτό (σε περίπτωση που ο δεσμός δημιουργήθηκε μετά την αναχώρησή του). Και στις δύο περιπτώσεις, είναι αναγκασμένος να επιλέξει μεταξύ της δραστηριότητάς του και τη διατήρησης της ενότητας της οικογένειάς του.

Όσον αφορά το εάν η γλωσσική απαίτηση δικαιολογείται από τον σκοπό της καταπολέμησης των καταναγκαστικών γάμων, ο γενικός εισαγγελέας φρονεί ότι η απαίτηση αυτή είναι **σε κάθε περίπτωση δυσανάλογη**. Στην πραγματικότητα, είναι ικανή να καθυστερήσει επ' αόριστον την οικογενειακή επανένωση στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους και, εκτός από περιορισμένο αριθμό εξαιρέσεων, οι οποίες απαριθμούνται περιοριστικώς³, εφαρμόζεται ανεξάρτητα από την αξιολόγηση του συνόλου των κρίσιμων περιστάσεων κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης.

Κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση, η υποχρέωση παρακολούθησης μαθημάτων ενσωμάτωσης και γλώσσας για τον/τη σύζυγο που επιθυμεί να τύχει του ευεργετήματος της επανένωσης μετά την άφιξή του/της είναι λιγότερο αποτελεσματικό μέτρο για την παρεμπόδιση του οικογενειακού αποκλεισμού των θυμάτων των γάμων, απ' ό,τι η υποχρέωση απόκτησης γλωσσικών γνώσεων προ της εισόδου. Ο γενικός εισαγγελέας απορρίπτει τη θέση αυτή. Θεωρεί ότι η υποχρέωση συμμετοχής σε μαθήματα ενσωμάτωσης και γλώσσας θα ανάγκαζε τα ενδιαφερόμενα άτομα να βγουν από το οικογενειακό τους περίγυρο, γεγονός που θα ευνοούσε την επαφή τους με την γερμανική κοινωνία. Τα μέλη της οικογένειας που ασκούν ενδεχομένως πίεση στα άτομα αυτά θα εξαναγκάζονταν να επιτρέψουν μία τέτοια επαφή, η οποία διαφορετικά μπορεί να παρεμποδιστεί παρά τις στοιχειώδεις γλωσσικές γνώσεις που μπορεί να διαθέτει το ενδιαφερόμενο άτομο. Επιπλέον, το γεγονός ότι θα διατηρούν τακτικές σχέσεις με τους οργανισμούς και τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για τη διοργάνωση τέτοιων μαθημάτων θα μπορούσε να συμβάλει στη δημιουργία ευνοϊκών προϋποθέσεων για την αυθόρμητη υποβολή αιτήματος βοήθειας από πλευράς των θυμάτων και να διευκολύνει τον εντοπισμό των περιπτώσεων που χρήζουν παρεμβάσεως και την καταγγελία τους στις αρμόδιες αρχές.

Ο γενικός εισαγγελέας καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, λόγω του νέου περιορισμού που επιβάλλεται στην ελευθερία εγκαταστάσεως του συζύγου της, η N. Dogan μπορεί να αντιταχθεί στην εφαρμογή, στην περίπτωσή της, της απαίτησης γνώσης της γερμανικής γλώσσας.

Το Verwaltungsgericht ερωτά επίσης εάν **αντίκειται στην οδηγία περί οικογενειακής επανενώσεως**⁴, βάσει της οποίας τα κράτη μέλη έχουν το δικαίωμα να απαιτούν να συμμορφώνονται όσοι ενδιαφέρονται να τύχουν του ευεργετήματος της οικογενειακής επανένωσης με μέτρα ενσωμάτωσης, ο όρος που εξαρτά το δικαίωμα εισόδου στην Γερμανία του/της συζύγου υπηκόου τρίτης χώρας που διαμένει νομίμως στο κράτος αυτό από την απόδειξη στοιχειώδους γνώσης της γερμανικής γλώσσας.

Λαμβανομένης υπόψη της απάντησης που προτείνει για το πρώτο ερώτημα σχετικά με τη ρήτρα «standstill», ο γενικός εισαγγελέας δεν θεωρεί απαραίτητη την απάντηση σε αυτό το γενικότερο ερώτημα. Ωστόσο, για την περίπτωση που το Δικαστήριο δεν υιοθετήσει τη λύση του, ο γενικός εισαγγελέας προτείνει ως απάντηση ότι **αντίκειται προς την οδηγία το να εξαρτάται η χορήγηση θεώρησης εισόδου προς τον σκοπό της οικογενειακής επανένωσης, όπως στην υπό κρίση υπόθεση, από τον όρο της απόδειξης του ότι ο/η σύζυγος που ζητεί την**

³ Έτσι, η θεώρηση εισόδου μπορεί να χορηγηθεί ιδίως εάν ο/η σύζυγος που ζητεί την οικογενειακή επανένωση λόγω σωματικής, διανοητικής ή ψυχικής ασθένειας ή αναπηρίας δεν είναι σε θέση να αποδείξει ότι έχει στοιχειώδεις γνώσεις της γερμανικής γλώσσας.

⁴ Οδηγία 2003/86/CE του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2003, σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης (ΕΕ L 251, σ. 12).

επανάσταση διαθέτει στοιχειώδεις γνώσεις της γλώσσας του οικείου κράτους μέλους, εφόσον δεν υπάρχει καμία δυνατότητα χορήγησης εξαιρέσεων βάσει εξατομικευμένης εξέτασης. Μία τέτοια εξέταση θα πρέπει να διεξάγεται με γνώμονα το συμφέρον των ανηλίκων τέκνων και το σύνολο των κρίσιμων περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως. Θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη εάν υπάρχουν στο κράτος διαμονής του/της συζύγου που επιθυμεί την επανάσταση τα μαθήματα και το υλικό που είναι απαραίτητα για την απόκτηση του απαιτούμενου γλωσσικού επιπέδου και εάν υπάρχει δυνατότητα πρόσβασης σε αυτά (ιδίως όσον αφορά το κόστος) καθώς και εάν ο/η σύζυγος έχει δυσκολίες, έστω και προσωρινές, που συνδέονται με την κατάσταση της υγείας του ή τα χαρακτηριστικά της προσωπικής του κατάστασης (όπως η ηλικία, ο αναλφαριθμητισμός, η αναπηρία και το μορφωτικό επίπεδο).

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Έργο του γενικού εισαγγελέα είναι να προτείνει στο Δικαστήριο, με πλήρη ανεξαρτησία, νομική λύση για την υπόθεση που του έχει ανατεθεί. Η υπόθεση τελεί υπό διάσκεψη στο Δικαστήριο. Η απόφαση θα εκδοθεί αργότερα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) των προτάσεων δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα CURIA κατά την ημερομηνία αναπτύξεώς τους

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από την ανάπτυξη των προτάσεων διατίθενται από το "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106